

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

Sažetak

Autor u radu razmatra pitanje kažnjavanja učinitelja ubistava, čime u suštini načine dosta kompleksnu oblast, koja se s jedne strane ogleda u krivičnom djelu ubistva kao najdestruktivnijem ljudskom djelovanju, a sa druge strane u kažnjavanju, kao pokazatelju kaznene politike sudstva. U prvom dijelu rada autor se bavi zakonskim odredbama kazne, kažnjavanja i krivičnog djela ubistva. Posebnu pažnju usmjerava na zakonske mogućnosti ublažavanja kazni, ali i ograničenja ublažavanja kazne. Tu se prije svega bavi zakonskim uvjetima prema kojima se kazna može ublažiti. U drugom dijelu rada, autor nastoji doći do spoznaje o kaznenoj politici Kantonalnih sudova u Sarajevu i Zenici prilikom kažnjavanja učinitelja ubistava, te u cilju toga analizira podatke iz pravosnažnih sudskih presuda izrečenih od strane navedenih sudova. Analizom kažnjavanja učinitelja ubistava od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Zenici u vremenskom periodu od 2005-2014 godine, autor iznosi korisne podatke koji se odnose na ukupan broj izrečenih kazni prema učiniteljima ubistva za posmatrani vremenski period, visinu izrečenih kazni i ublaženih kazni. Pri analiziranju kažnjavanja učinitelja ubistava, autor dolazi do spoznaje da se većina izrečenih kazni zatvora prema učiniteljima pokušaja ubistva kreće ispod posebnog minimuma i pri tome iznosi svoje gledište ukupne situacije. Ukupno stanje kaznene politike pomenutih sudova prema učiniteljima ubistava, autor posmatra kroz prizmu zakonskih odredbi o svrsi krivičnopравниh sankcija i kažnjavanja, gdje uočava određene proturječnosti. U završnoj napomeni autor ukazuje potrebu preispitivanja aktuelne kaznene politike prema učiniteljima ubistva, kao i zakonskih odredbi i pri tome nudi određena rješenja, a sve u cilju unapređenja efikasnosti kaznene politike sudova.

Ključne riječi: krivično pravo, krivično djelo ubistva, pojam kazne, svrha kažnjavanja, ublažavanje kazne.

¹¹ Magistar iz oblasti kriminalistike, uposlenik MUP-a Kantona Sarajevo, Uprava Policije.

1. Uvod

U svim savremenim društvima krivičnopravna politika suzbijanja kriminaliteta predstavlja centralno područje u okviru opće kriminalnopolitičke strategije u zaštiti od kriminaliteta. Postavljeni ciljevi se u praksi realizuju kroz djelovanje sudova, tužilaštava i policije, kao osnovnih subjekata u okviru krivičnog pravosuđa. Kaznena politika sudova je prije svega određena i zavisna od zakonskih rješenja. Uspješna kriminalna politika u svakom društvu pretpostavlja usklađen odnos između zakonodavnog i sudskog aspekta kaznene politike. Što je manji stepen protivrječnosti u ovom odnosu, to su i rezultati u sprečavanju i suzbijanju kriminaliteta značajniji. S obzirom na činjenicu da se kaznena politika sudova realizuje kao individualni čin sudije u svakom konkretnom slučaju, to u svim društvima dovodi da manjeg ili većeg nesklada između kaznene politike zakonodavca i kaznene politike sudova. U praksi se to ispoljava kroz veliki broj sudskih odluka u kojima je primijenjen institut ublažavanja kazne, pa se ublažene kazne pojavljuju kao pravilo, a kazne odmjerene u granicama koje je zakonodavac propisao za određeno krivično djelo kao izuzetak. Ako bi se sveobuhvatnom analizom stanja kriminaliteta pokazalo da stopa kriminaliteta opada, onda bi u tom slučaju blaga kaznena politika sudova imala svoje kriminalnopolitičko opravdanje, u suprotnom blaga kaznena politika sudova bi mogla imati samo negativan efekat i doprinijeti povećanju kriminaliteta.²

Kad je u pitanju bosansko-hercegovačko društvo, svjedoci smo kriminalnih dešavanja koja su šokirala javnost. Organizovani kriminal, ubistva i razbojništva postali su svakodnevnica. Stiče se dojam da smo postali nesigurno društvo. Mnogi se pitaju šta se dešava? Je li kriminalitet u porastu? Je li to rezultat neadekvatne i neusklađene kaznene politike sudova u BiH? Ko je zbog toga kriv? Sve su to pitanja za čije odgovore su zainteresovani mnogi. U cilju dobijanja objektivnih odgovora na navedena pitanja, neophodno je generalno istražiti kaznenu politiku sudova u BiH. Međutim u državi kao što je BiH, to baš i nije jednostavno, tako da ćemo kroz istraživanje kaznene politike Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici prema učiniteljima ubistava pokušati dobiti bar dio traženih odgovora.

Prije nego nastavimo, osvrnućemo se na autore dosadašnjih istraživanja u našoj zemlji i regionu. Dosadašnja istraživanja koja su se u potpunosti ili djelimično odnosila na državu Bosnu i Hercegovinu su sprovodili: Stajić, Ilić, Mladenović³,

² Lj. Radulović, *Kriminalna politika (politika suzbijanja kriminaliteta)*, Beograd, 1999, 118-141.

³ A.Stajić/ M. Ilić/ R. Mladenović, *Ubistva u Bosni i Hercegovini u periodu 1962-1966*, Kriminološki institut Pravnog fakluteta u Sarajevu, Zbirka studija 3, Sarajevo, 1971.

Pešić⁴, Konstantinović – Vilić⁵, Jovanović, Novaković, Medenica, Petrović i Salamdić⁶, te Gurda i Lukavačkić⁷. U zemljama regiona, Srbiji i Hrvatskoj istraživanja ubistava su bila nešto učestalija, od kojih ćemo pomenuti samo ona koja obuhvataju i kaznenu politiku, odnosno kažnjavanje učinitelja ubistava i to u Srbiji: Čimburović⁸, Ignjatović⁹, Dimovski¹⁰, u Hrvatskoj: Mittermayer¹¹, Turković¹², Kos¹³, Horvatić¹⁴ i Prpić, Gluščić, Kondor – Langer.¹⁵

Nakon kraćeg uvoda u nastavku ćemo ukratko predstaviti zakonske odredbe koje se odnose na kaznu, kažnjavanje i krivično djelo ubistva.

⁴ V. Pešić, *Ubistva u Jugoslaviji*, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja Beograd, Beograd, 1972.

⁵ S. Konstantinović-Vilić, *Žene ubice*, Gradina, 1986.

⁶ D. Jovanović/M. Novaković/S. Medenica/N. Petrović/A. Salamadić, „Analiza uticaja socioekonomskih faktora na strukturu ličnosti ubica“, *Biomedicinska istraživanja*, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Medicinski fakultet u Foči, Vol. 3, No 1, 2012, 13-23, dostupno na: <https://doisrpska.nub.rs/index.php/biomedicinskaistrazivanja/article/view/675> (24.05.2021.).

⁷ V. Gurda/A. Lukavačkić, „Neke fenomenološke karakteristike krivičnih djela ubistva i sankcioniranje njihovih učinitelja“, Pravni fakultet u Tuzli, časopis, Tuzla, 2019., dostupno na: <http://pf.untz.ba/dokumenti/casopisi/2019-1/8.pdf> (24.05.2021.).

⁸ Lj. Čimburović, *Ubistva u Novom Pazaru*, Beograd, 2007.

⁹ Đ. Ignjatović, *Komparacija kriminaliteta i kaznena reakcija – Srbija – Evropa*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2013.

¹⁰ D. Dimovski, *Ubistva u Jugoistočnoj Srbiji*, Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Nišu, Niš, 2014.

¹¹ O. Mittermayer, „Presude na Županijskom sudu u Zagrebu za kazneno djelo ubojstva i teškog ubojstva od 1998. do 2002.godine“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, vol. 14, No 1., 2007, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/89281>, (24.05.2021.).

¹² K. Turković, „Komparativni prikaz osnovnih obilježja zakonske i sudske kaznene politike u Sloveniji, Austriji, Italiji, Njemačkoj i Republici Hrvatskoj“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, Vol. 11, No 2, 2004, 947-999, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/clanak/130277> (25.02.2022.).

¹³ D. Kos, „Zakonska i sudska politika kažnjavanja županijskih sudova u Republici Hrvatskoj“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, Zagreb, vol. 11, broj 2/2004, 435-474, dostupno na: http://www.vsrh.hr/custompages/static/hrv/files/dkos_zakonska_i_sudska_politika_kaznjavanja.pdf (25.02.2022.).

¹⁴ Ž. Horvatić, „Problem odnosa u zakonu propisane i sudskim presudama primjenjene kaznenopravne represije prema počiniteljima kaznenih djela“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, Zagreb, vol. 11, broj 2/2004, 381-434, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/clanak/130260> (25.02.2022.).

¹⁵ R. Prpić/ S. Gluščić/ M. Kondor-Langer, „Obiteljska ubojstva: pojedini aspekti kaznenog postupka“, *Policija i sigurnost*, vol. 25, No 4/2016, 321-339, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/175461> (24.05.2021.).

2. Pojam kazne, svrha kažnjavanja i vrste kazni prema Krivičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine

2.1. Pojam kazne

Kazna je najstarija krivična sankcija koja je nastala iz krvne osvete kao prvobitnog oblika reagovanja na nedozvoljena ponašanja pojedinca i sve do XX vijeka bila je jedina krivična sankcija.¹⁶ Ona se sve do XX vijeka ogledala u pogubljenjima, progonstvu i tjelesnim kaznama. Radikalnije izmjene u načinu kažnjavanja posebno u Evropi donio je kapitalizam. Kapitalistički način privređivanja zahtijevao je slobodnu radnu snagu, pa su dotadašnje tjelesne kazne i smrtna kazna zamijenjene novim kaznama kao što su prekomorska deportacija, zatvor i prinudni rad. Početkom XX vijeka pod utjecajem filozofije pozitivizma i idejnih postavki tzv., pozitivističke i sociološke škole u zakonodavstvu su uz kazne uvedene i mjere sigurnosti.¹⁷ Uvođenjem sigurnosnih mjera u sistem sankcija, uspostavljen je dualistički sistem krivičnih sankcija, gdje je kazna još uvijek glavna sankcija. I pored određenih nastojanja da se klasična kazna zamijeni nekim drugim krivičnim mjerama, ona je i danas ključna sankcija i nezaobilazno sredstvo odbrane društva od kriminaliteta.¹⁸

2.2. Svrha kažnjavanja

Svrha kažnjavanja u našem krivičnom zakonu određena je na dva načina. Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine¹⁹ najprije u odredbi člana 7. navodi da je svrha krivičnopравниh sankcija: a) zaštita društva od činjenja krivičnih djela preventivnim utjecajem na druge da poštuju pravni sistem i ne učine krivična djela, te sprečavanjem učinitelja da učini krivična djela kao i poticanje njegovog prevaspitanja; b) zaštita i satisfakcija žrtve krivičnog djela.²⁰ Dalje, odredbom člana 42. KZ FBiH, određuje se svrha kažnjavanja. Prema navedenoj odredbi svrha kažnjavanja je: a) da se izrazi društvena osuda učinjenog krivičnog djela; b) da se utječe na učinitelja da ubuduće ne čini krivična djela i potakne njegovo prevaspitanje; c) da se utječe na ostale da ne učine krivična djela, i d) da se utječe na svijest građana o pogibeljnosti krivičnih djela i o

¹⁶ N. Srzentić/ A. Stajić/ Lj. Lazarević, *Krivično pravo Jugoslavije: opšti deo*, Savremena administracija, Beograd, 1998, 343.

¹⁷ N. Mrvić – Petrović/ Đ. Đorđević, *Moć i nemoć kazne*, Vojna knjiga, Beograd, 1998., 11-14.

¹⁸ M. Babić/ I. Marković/ Lj. Filipović/ Z. Rajić, *Komentari krivičnih/kaznenih zakona u BiH*, Sarajevo: Savjet/Vijeće Evrope i Evropska komisija, 2005, 241.

¹⁹ *Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine*, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 36/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016 i 75/2017.; (dalje u tekstu: KZ FBiH).

²⁰ Član 3. *Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine*, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 42/10.

pravednosti kažnjavanja.²¹

Na osnovu ovako postavljenih ciljeva sankcionisanja, odnosno kažnjavanja, može se zaključiti da je naš zakon svrhu kažnjavanja načelno bazirao na preventivnim teorijama, međutim, retribucija je i dalje sastavna komponenta kažnjavanja.²²

2.3. Vrste kazni

Prema krivičnom zakonu FBiH, propisane su tri vrste kazni, i to: kazna zatvora, kazna dugotrajnog zatvora i novčana kazna (čl. 41. KZ FBiH).²³ Pod određenim zakonskim uvjetima, sud može učinitelju umjesto zapriječene kazne zatvora izreći uvjetnu osudu ili sudsku opomenu. Zakon također predviđa osim mogućnosti ublažavanja i oslobađanja od kazne, i mogućnost da već izrečenu kaznu zatvora do jedne godine, uz pristanak optuženog, zamijeni radom za opće dobro na slobodi²⁴, ili na zahtjev osuđenika zamijeni novčanom kaznom koja se plaća u jednokratnim iznosima u roku od trideset dana (čl. 43.a KZ FBiH)²⁵, ili da se uz pristanak osuđenog izrečena kazna zatvora u trajanju do jedne godine izdržava u kućnom pritvoru pod elektronskim nadzorom (čl. 43.c KZ FBiH).²⁶

2.3.1. Kazna zatvora i kazna dugotrajnog zatvora

Iako je i u ranijim periodima bila poznata, kazna zatvora je tekovina novog vijeka. Kroz čitav srednji vijek, zatvori su prvenstveno bili mjesta za čuvanje ljudi prije suđenja, međutim pod utjecajem kveкера, Amerikanci su prvi kreirali penitencijarne ustanove, najprije pensilvanijski, a zatim u New York-u oburnški sistem izvršenja kazne zatvora.²⁷ Bez obzira na to što kazna zatvora ima niz slabosti, kojih uostalom nisu lišene ni druge krivične sankcije, ona je neophodna mjera kažnjavanja i jedini prikladan odgovor za najteža krivična djela.²⁸

U našem krivičnom zakonodavstvu kazna zatvora je osnovna krivična sankcija. Ona ne može biti kraća od trideset dana niti duža od dvadeset godina (čl. 43. st.

²¹ Član 16. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 42/10.

²² Babić *et al*, 244.

²³ Član 15. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj br. 42/10.

²⁴ M. Babić *et al*, 245.

²⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 42/10.

²⁶ Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 42/11.

²⁷ N. Mrvić-Petrović/ Đ. Đorđević, 45.

²⁸ N. Srzentić *et al*, 371.

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

1. KZ FBiH)²⁹. Kazna dugotrajnog zatvora koja je propisana za najteže oblike krivičnih djela učinjenih sa umišljajem, može se izreći u trajanju i do četrdeset pet godina zatvora (čl. 43.b KZ FBiH).³⁰ Međutim, kazna dugotrajnog zatvora se ne može propisati kao jedina glavna kazna za pojedino krivično djelo (čl. 43.b st. 2. KZ FBiH) i ne može se izreći učinitelju koji u vrijeme učinjenja krivičnog djela nije navršio dvadeset jednu godinu života (čl. 43.b st. 3. KZ FBiH). Ova kazna izriče se samo na pune godine (čl. 43.b st. 4. KZ FBiH). Kad je u pitanju propisivanje kazne zatvora, može se reći da se naš zakonodavac opredijelio za sistem relativno određenih kazni, što znači da se za svako krivično djelo, propisuje kazna u određenim okvirima, određujući njenu donju i gornju granicu. Nekada je određena i jedna i druga granica, tj. i posebni minimum i posebni maksimum, a nekada samo jedna od njih. U slučajevima kada je određena samo donja granica, kao gornja granica kazne uzima se opći maksimum, a u obrnutom slučaju kada je određena gornja granica kazne, kao donja granica uzima se opći minimum od trideset dana.³¹

2.4. Odmjeravanje i ublažavanje kazne prema KZ FBiH

2.4.1. Odmjeravanje kazne

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine u članu 49. propisuje opća pravila za odmjerenje kazne koja glase: „sud će učinitelju krivičnog djela odmjeriti kaznu u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo imajući u vidu svrhu kažnjavanja i uzimajući u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti), a naročito: stepen krivice³², pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinitelja, njegove osobne prilike i njegovo ponašanje nakon učinjenog krivičnog djela, te druge okolnosti koje se odnose na osobu učinitelja.“ Iz navedenog se vidi da pri odmjerenju kazne sud prvenstveno mora imati u vidu kaznu koja je propisana za učinjeno krivično djelo, jer je kazneni okvir osnovno polazište za sud pri odmjerenju kazne. Kazna koju sud izriče u redovnom odmjerenju mora se kretati između posebnog minimuma i posebnog maksimuma. Ukoliko jedna od ovih granica kod nekog krivičnog djela nije postavljena, onda se primjenjuju opće granice, odnosno opći minimum i opći maksimum.³³ Pri redovnom

²⁹ Član 17. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 42/10.

³⁰ Član 18. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 42/10,

³¹ M. Babić *et al.*, 249.

³² Član 23. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 42/10.

³³ M. Babić *et al.*, 272.

odmjeravanju kazne učinitelju krivičnog djela sud u krivičnom postupku utvrđuje sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti kako bi u okviru zakonom propisane kazne odredio onu vrstu i mjeru kazne kojom se na najpotpuniji način može ostvariti svrha kažnjavanja. Ocjena suda pri tome je slobodna, ali ona mora biti realna, tj. da odgovara ukupnom dejstvu svih okolnosti. U obrazloženju presude sud navodi koje je okolnosti uzeo kao olakšavajuće, a koje kao otežavajuće i zašto. Kazna koju sud izriče, uzimajući u obzir sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, mora biti u granicama između posebnog minimuma i posebnog maksimuma, ali ne i ispod, tj. iznad toga.³⁴

2.4.2. Ublažavanje kazne

Ublažavanje kazne je izuzetak od pravila i stoga predstavlja posebnu vrstu odmjeravanja kazne, jer sud u tom slučaju izriče drugačiju kaznu od propisane, ili blažu od propisane, ili blažu vrstu kazne. Prema KZ FBiH, ublažavanje kazne je institut općeg karaktera jer se u načelu, pod određenim pretpostavkama, može koristiti kod svih djela i prema svim učiniteljima. On je, i fakultativni institut, što znači da je sud ovlašten da ublaži kaznu pri postojanju navedenih okolnosti, ali nije obavezan da to učini. Da li će do ublažavanja doći ili ne, zavisit će od uvjerenja suda o dejstvu postojećih okolnosti koje daju osnov za ublažavanje i ocjenu da se svrha kažnjavanja može postići i primjenom blaže kazne.³⁵ Prema tome, sud može učinitelju odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom ili izreći blažu vrstu kazne: a) kad zakon propisuje da se učinitelj može blaže kazniti; b) i kad sud utvrdi da postoje naručito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja. (čl. 50. KZ FBiH)

Kad postoje uvjeti za ublažavanje kazne koji su propisani članom 50. KZ FBiH, sud će ublažiti kaznu u sljedećim granicama: „a) ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od deset ili više godina, kazna se može ublažiti do pet godina zatvora; b) ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od tri ili više godina, kazna se može ublažiti do jedne godine zatvora;...” (čl. 51. st. 1. KZ FBiH).³⁶

Pri odlučivanju koliko će kaznu ublažiti prema gore navedenim pravilima, sud će posebno uzeti u obzir najmanju i najveću mjeru kazne propisane za to krivično djelo (čl. 51. st. 2. KZ FBiH). Kako je ublažavanje kazne izuzetna mogućnost odstupanja od postavljenih granica kod redovnog kažnjavanja, bilo je nužno postaviti stroge granice u kojima se to može činiti. Stoga je prema navedenim odredbama postavljena granica ublažavanje kazne, pa se ovo ublažavanje

³⁴ B. Petrović/ D. Jovašević, *Značaj olakšavajućih i otežavajućih okolnosti pri odmjeravanju kazne u krivičnom pravu*, *Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu*, LI – 2008, 431 – 454.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ Navedeno ublažavanje (čl. 51.st.1. KZ FBiH) se odnosi na krivično djelo Ubistvo (čl. 166 KZ FBiH).

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

ponekad naziva i ograničeno ublažavanje kazne. Međutim, naš zakon odstupio je i od ovog principa, pa je predvidio i mogućnost da se kazna može ublažiti i mimo ovih ograničenja, a to je u slučajevima kada je moguće oslobođenje od kazne, a kada sud ne oslobodi učinitelja (čl. 52. st. 2. KZ FBiH).

3. Krivično djelo ubistva prema Krivičnom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine

3.1. Krivično djelo Ubistvo

U glavi XVI Krivičnog zakona FBiH koja nosi naziv „Krivična djela protiv života i tijela“ članom 166. propisano je krivično djelo ubistva. Osnovni oblik krivičnog djela ubistva sadržan je u stavu 1. navedenog člana i glasi: „Ko drugog usmrti, kazniće se kaznom zatvora najmanje pet godina“. Iz zakonske definicije proizilazi da učinitelj ovog krivičnog djela može biti svaka osoba koja poduzme neku radnju s ciljem usmrćivanja druge osobe. Zbog postojanja opasnosti da se izostavi neki od oblika radnje koji je podoban da se prouzrokuje smrt druge osobe, zakonodavac se opredjelio za određenje djela prema posljedici.³⁷ Samo usmrćenje neke osobe može biti rezultat neposrednog djelovanja učinitelja (upotreba vatrenog ili hladnog oružja, tupih predmeta i sl.) prema žrtvi ili na posredan način (npr., podmetanjem otrova, eksplozivnih naprava i sl.). Najčešće, krivično djelo ubistva nastaje nakon aktivnog djelovanja učinitelja, odnosno činjenjem, ali se isto tako ubistvo može izvršiti i nečinjenjem, odnosno ne poduzimanjem ili propuštanjem radnje koju je neko lice obavezno činiti da bi se spriječilo nastupanje smrtne posljedice. To su slučajevi neizvršavanja roditeljske obaveze hranjenja i staranja o djetetu, nebrige o starom i bolesnom licu, neuklanjanja opasnosti od strane lica koja su to obavezna učiniti po službenoj dužnosti i slično.³⁸ Za postojanje krivičnog djela ubistva između poduzete radnje učinitelja i nastale smrtne posljedice nekog lica mora postojati uzročna veza u smislu stvarne, istinske, objektivne i fizičke veze između poduzete radnje i smrtne posljedice po neko lice. Ako je ta veza utvrđena, protok vremena od poduzete radnje do momenta nastupanja posljedice nije od značaja za postojanje krivičnog djela ubistva.³⁹ Iako element protupravnosti nije izričito pomenut u zakonskom opisu ovog krivičnog djela, ubistvo postoji samo ako je usmrćenje druge osobe učinjeno protupravno, što znači da ako postoji neki od opštih osnova koji isključuju protupravnost, onda se neće raditi o krivičnom djelu ubistva.⁴⁰ Za postojanje krivice kod krivičnog djela ubistva potrebno je da učinitelj poduzima radnju sa umišljajem. Koja vrsta umišljaja je prisutna kod učinitelja ubistva procjenjuje sud uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog

³⁷ Z. Tomić, *Krivično pravo II, posebni dio*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2007, 61.

³⁸ M. Babić *et al*, 1433.

³⁹ Z. Tomić, 61.

⁴⁰ M. Babić *et al*, 1433.

slučaja.⁴¹ Dakle, iz navedenog je jasno da je objekat krivičnopravne zaštite ljudski život, koji je zakonodavac želio ovom zakonskom odredbom zaštititi od rođenja do smrti. Rođenje se u krivičnopravnom smislu određuje kao trenutak kada je stvarno otpočeo proces rađanja ploda. Ako se plod uništi prije otpočinjanja rađanja, u tom slučaju se neće raditi o krivičnom djelu ubistva.⁴² Prestankom rada mozga kao centra svih fizičkih i psihičkih funkcija čovjeka nastupa moždana smrt, što se u krivičnopravnom smislu smatra nastupanjem smrtno posljedice. Za ovaj oblik ubistva zakonodavac je propisao kaznu zatvora u trajanju od najmanje pet godina, što znači da je posebni maksimum izjednačen sa opštim maksimumom kazne zatvora i iznosi 20 godina. S obzirom za predviđenu visinu kazne sam pokušaj krivičnog djela ubistva je kažnjiv.⁴³ Članom 166, stav 2., zakonodavac propisuje teže ili kvalifikovane oblike krivičnog djela ubistva, za koje propisuje i veću kaznu: „Kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora kazniće se:

- a) ko drugog usmrti na okrutan ili podmukao način;...“. Kod ovog oblika krivičnog djela ubistva sam način izvršenja koji se ogleda u intenzitetu i trajanju nanošenja fizičke i psihičke patnje žrtvi koja je veća od patnji koje obično prate usmrćivanje neke osobe predstavljaju kvalifikatornu okolnost.⁴⁴ Da bi se radilo o ovom obliku ubistva kod učinitelja mora postojati svijest da svojim radnjama žrtvi nanosi prekomjernu patnju. Također njegova volja je izražena u htijenju ili pristajanju da upravo na takav način usmrti svoju žrtvu.⁴⁵ Žrtva može biti usmrćena i na podmukao način koji se javlja u slučajevima zlupotrebe povjerenja⁴⁶ potajnog ili lukavog napada na žrtvu koja taj napad ne očekuje i nije u mogućnosti da se brani. To su najčešće situacije ubistva trovanjem, napadom na žrtvu dok spava, ili se žrtava prethodno opije s ciljem onemogućavanja pružanja otpora pri napadu.⁴⁷
- b) „...ko drugog usmrti pri bezobzirnomo nasilničkom ponašanju;...“. Ovaj vid kvalifikovanog ubistva se javlja u situacijama kada učinjenju ubistva prethodi nasilničko ili huligansko ponašanje koje je zbog svog intenziteta okarakterisano kao bezobzirno. Kao rezultat obijesnog, bahatog, asocijalnog i rušilačkog ponašanja usmjernog prema žrtvi dolazi do nastupanja smrti koja se javlja upravo kao posljedica takvog bezobzirnog ponašanja.⁴⁸

⁴¹ F. Bačić/ Z. Šeparović, *Krivično pravo, posebni dio*, Narodne novine Zagreb i Pravni fakultet u Zagrebu, 4. izdanje, Zagreb, 1992, 41.

⁴² Z. Tomić, 61.

⁴³ M. Babić *et al*, 1433.

⁴⁴ F. Bačić/ Z. Šeparović, 45.

⁴⁵ Z. Tomić, 63.

⁴⁶ F. Bačić/ Z. Šeparović, 45.

⁴⁷ Z. Tomić, 63.

⁴⁸ F. Bačić/ Z. Šeparović, 46-48.

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

- c) „...ko drugog usmrti iz rasnih, narodnosnih ili vjerskih pobuda;...“. Kao što sam zakonski tekst ukazuje, ovaj oblik ubistva se može susresti u praksi kada je glavni pokretač učinitelja da počini ubistvo mržnja koju osjeća prema žrtvi jer se radi o osobi koja je pripadnik druge rase, nacije ili vjere.
- d) „...ko drugog usmrti iz koristoljublja, radi učinjenja ili prikrivanja kog drugog krivičnog djela, iz bezobzirne osvete ili iz drugih niskih pobuda;...“. Zakonodavac u ovom dijelu zakonske odredbe navodi više različitih pobuda koje su također okarakterisane kao kvalifikovane. Jedna od takvih je ubistvo radi ostvarivanja imovinske koristi (ubistvo iz koristoljublja) koja se može sastojati u povećanju ili u sprečavanju umanjenja postojeće imovine. Samo usmrćenje žrtve je uvjet da se ta korist i ostvari pri čemu za postojanje ovog oblika krivičnog djela ubistva nije od značaja da li je ta imovinska korist i ostvarena. Koristoljublje kao pobuda mora postojati u momentu učinjenja djela i uvijek se poduzima sa direktnim umišljajem.⁴⁹ Učinitelj ubistva može usmrtiti neku osobu kako bi olakšao učinjenje nekog drugog krivičnog djela, odnosno uklonio prepreke i smetnje ili u slučaju kada želi prikriti krivično djelo koje već učinjeno s ciljem da se to djelo prikrije.⁵⁰ Učinitelj može da usmrti osobu usljed osvete gdje je potrebno da se radi o osveti koja je nesrazmjerna između zla koje je povod osvete. Bezobzirnost osvete ukazuje na odsustvo racionalnog, psihološki razumnog objašnjenja i kao takva je neophodna da bi se radilo o ovom obliku ubistva. Kao kvalifikatorno ubistvo, zakonodavac u ovom dijelu teksta još navodi i ubistvo iz drugih niskih pobuda kojim se rukovodi učinitelj dok poduzima radnju koja za posljedicu ima smrt neke osobe. Iako zakonodavac ne navodi o kojim pobudama je riječ, mnogi smatraju da se radi o pobudama koje izazivaju težak moralni prijekor učinitelja, a najčešće se navode pobude kao što su mržanja, zavist i pohlepa.⁵¹
- e) „...ko usmrti službenu ili vojnu osobu pri vršenju poslova sigurnosti ili dužnosti čuvanja javnog reda, uhićenja učinitelja krivičnog djela ili čuvanja osobe kojoj je oduzeta sloboda.“. Ovom odredbom, odnosno oblikom ubistva, zakonodavac je pojačao krivičnopravnu zaštitu osoba koje se bave specifičnim poslovima na polju sigurnosti, čiji su životi izloženi većem stepenu opasnosti. Ova pojačana zaštita službenih ili vojnih lica se odnosi samo za vrijeme dok neposredno obavljaju dužnost.⁵²

Učinitelj svih pobrojanih kvalifikovanih oblika ubistva može počinuti svaka osoba. S obzirom da se radi o težim oblicima ubistva, zakonodavac je predvidio

⁴⁹ *Ibid.*, 48.

⁵⁰ Z. Tomić, 64.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² *Ibid.*

strožiju kaznu. Tako se za ove oblike ubistva učinitelj kažnjava sa najmanje deset godina zatvora ili kaznom dugotrajnog zatvora, (čl.166 st. 2. KZ FBiH). Za postojanje krvice potrebno je da učinitelj nastupa sa umišljajem koji mora obuhvatiti i svijest o kvalifikatornoj okolnosti.⁵³

Nakon osvrta na zakonske odredbe u nastavku rada slijede rezultati istraživanja kaznene politike Kantonalnog suda u Sarajevu i Zenici.

4. Metodologija istraživanja

4.1. Predmet istraživanja

Glavni zadatak ovog rada usmjeren je na analizu kažnjavanja učinitelja krivičnog djela ubistva, od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici, što je ujedno i predmet istraživanja ovog rada. Ono što će biti posebno u fokusu prilikom istraživanja kaznene politike pomenutih kantonalnih sudova, jeste visina izrečenih kazni. Specifični cilj ovog istraživanja je utvrđivanje razlika u kaznenoj politici navednih kantonalnih sudova i eventualnog odstupanja od zakonskih okvira propisanih kazni prilikom kažnjavanja učinitelja ubistava.

4.2. Uzorak

Kao izvor podataka za ovo istraživanje korištene su pravosnažne presude, Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici izrečene u vremenskom period od 2005 do 2014. godine (zaključno sa 31.12.2014. godine) prema učiniteljima krivičnog djela ubistvo (član 166. KZ FBiH)⁵⁴ kao i navedenog djela u pokušaju (član 28. KZ FBiH)⁵⁵. Drugim riječima, istraživanjem će biti obuhvaćeni klasični oblici ubistava koja se javljaju u praksi i za koje su pomenuti sudovi izrekli kazne. U radu se neće obrađivati podaci o presudama kojim su učinitelji ubistva zbog neuračunljivosti sankcionisani prisilnim smještajem u zdravstvenu ustanovu, oslobođeni zbog nužne odbrane i slično.

Pri odabiru pomenutih oblika krivičnih djela protiv života i tijela, odnosno ubistva rukovodili smo se ustaljenom praksom istraživača krivičnog djela ubistvo.

4.3. Instrumenti

Radi bržeg i preciznijeg prikupljanja potrebnih podataka o ubistvima kreiran je poseban analitički upitnik. Pomenuti upitnik je između ostalog sadržavao sljedeće varijable koje su bitne za ovaj rad:

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine, *Službene novine Federacije BiH*, br. 36/2003, 21/2004, 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016 i 75/2017);

⁵⁵ *Ibid.*,

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

1. zakonska kvalifikacija krivičnog djela;
2. dovršenost krivičnog djela (svršeno krivično djelo ili pokušaj);
3. kazna izrečena od strane sudova.

Nabrojane varijable su odabrane kako bi se omogućila realizacija postavljenih ciljeva istraživanja.

4.4. Način provođenja istraživanja

Za izvođenje pomenutog istraživanja bilo je neophodno zatražiti odobrenje od Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici za pristup pravosnažnim presudama izrečenim za krivična djela ubistva. Nakon dobijene saglasnosti pristupilo se provođenju navedenog istraživanja. Istraživanje je provedeno neposrednim uvidom u sadržaj pomenutih sudskih odluka. Potrebni podaci za provođenje navedenog istraživanja su unošeni u analitičke upitnike uz poštivanje Zakona o zaštiti ličnih podataka. Svi analitički upitnici su numerisani prema rednom broju obrade i broju presude, što omogućava nakanadnu kontrolu rezultata istraživanja.

4.5. Način obrade podataka

Po okončanju prikupljanja podataka, isti su sa analitičkih upitnika prema određenim varijablama učitani u računarski program SPSS s ciljem dalje statističke obrade. Pri obradi prikupljenih podataka korištena je deskriptivna statistika.

5. Rezultati istraživanja

U tabelama koje slijede će biti predstavljeni podaci o kažnjenim licima zbog krivičnih djela ubistva (čl. 166. KZ FBiH) u vremenskom periodu 2005 – 2014 godina od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici.

Tabela br. 1 - Kažnjena lica zbog krivičnog djela ubistva (čl. 166. KZ FBiH) od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici u vremenskom periodu 2005. – 2014. godina.

Krvično djelo ubistvo		Sud		Ukupno
		Kantonalni sud u Sarajevu	Kantonalni sud u Zenici	
Kvalifikacija KD	Član 166. st.1. KZ FBiH	7	19	26
	Član 166. st. 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH	37	19	56
	Član 166. st. 2. KZ FBiH	4	13	17
	Član 166. st. 2. u vezi sa članom 28. KZ FBiH	2	0	2
Ukupno		50	51	101

Na osnovu provednog istraživanja utvrđeno je da je Kantonalni sud u Sarajevu u vremenskom periodu od 2005 do 2014. godine, (zaključno sa 31.12.2014. godine) za krivična djela ubistvo (član 166. stav 1. KZ FBiH, član 166. stav 1. u vezi sa članom 28 - pokušaj, član 166. stav 2. KZ FBiH, član 166. stav 2. u vezi sa članom 28 – pokušaj) izrekao kaznu prema pedeset (50) učinitelja, (tabela broj 1.). Od toga broja (N=50), sedam (7) učinitelja je kažnjeno zbog „klasičnog“ krivičnog djela ubistva (član 166. stav 1. KZ FBiH), trideset sedam (37) učinitelja za krivično djelo ubistva u pokušaju (član 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH), četiri (4) učinitelja za krivično djelo kvalifikovanog ubistva (član 166. stav 2. KZ FBiH) i dva (2) učinitelja za kvalifikovano krivično djelo ubistva u pokušaju (član 166. stav 2. u vezi sa članom 28. KZ FBiH).

Kantonalni sud u Zenici je za isti vremenski period izrekao kaznu prema pedeset i jednom (51) učinitelju. Od toga broja (N=51) devetnaest (19) učinitelja je kažnjeno zbog „klasičnog“ krivičnog djela ubistva (član 166. stav 1. KZ FBiH), devetnaest (19) učinitelja za krivično djelo ubistva u pokušaju (član 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH), trinaest (13) učinitelja za krivično djelo kvalifikovanog ubistva (član 166. stav 2. KZ FBiH), dok za kvalifikovano krivično djelo ubistva u pokušaju (član 166. stav 2. u vezi sa članom 28. KZ FBiH) nije bilo osuđenih učinitelja.

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI
KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

Tabela br. 2 – Izrečene kazne učiniteljima krivičnog djela ubistva (član 166. stav 1. KZ FBiH) od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog suda u Zenici u vremenskom periodu 2005. – 2014. godina

član 166. st. 1. KZ FBiH	Sud		Ukupno
	Kantonalni sud u Sarajevu	Kantonalni sud u Zenici	
Izrečena kazna ispod 5 godina zatvora	0	3	3
od 5 do 10 godina	2	5	7
od 10 do 20 godina	5	11	16
Ukupno	7	19	26

Prema prikupljenim podacima Kantonalni sud u Sarajevu je u posmatranom vremenskom periodu izrekao kazne sedmorici učinitelja ubistva prema kvalifikaciji iz člana 166. stav 1. KZ FBiH. Od ukupnog broja učinitelja (N=7) kažnjenih zbog učinjenog krivičnog djela ubistva iz člana 166. stav 1. KZ FBiH, pet (5) učinitelja je kažnjeno kaznom zatvora u trajanju od 10 do 20 godina i dva učinitelja (2) kaznom zatvora u trajanju od 5 do 10 godina.

Za isti vremenski period (2005-2014) i istu kvalifikaciju krivičnog djela ubistva (čl. 166. st.1 KZ FBiH) Kantonalni sud u Zenici je izrekao kaznu prema devetnaest (19) učinitelja. Od tog broja (N=19), jedanaest (11) učinitelja je kažnjeno kaznom zatvora u trajanju od 10 do 20 godina, pet (5) učinitelja je kažnjeno kaznom zatvora u trajanju od 5 do 10 godina zatvora i tri (3) učinitelja su kažnjena kaznom zatvora u trajanju ispod 5 godina zatvora.

Tabela br. 3 – Izrečene kazne učiniteljima krivičnog djela ubistva (čl. 166. stav 1. KZ FBiH) u vezi sa članom 28. KZFBiH (pokušaj) od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Zenici u vremenskom periodu 2005. – 2014. godina

član 166. st. 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH		Sud		Ukupno
		Kantonalni sud u Sarajevu	Kantonalni sud u Zenici	
Izrečena kazna	ispod 5 godina	35	17	52
	od 5 do 10 godina	2	1	3
	od 10 do 20 godina	0	1*	1
Ukupno		37	19	56

* učinitelj osuđen za više krivičnih djela u sticaju.

Kad je riječ o krivičnom djelu ubistva (član 166. st. 1. KZ FBiH) u vezi sa članom 28. (pokušaj) KZ FBiH, Kantonalni sud u Sarajevu je u posmatranom vremenskom periodu izrekao kaznu prema trideset i sedam (37) učinitelja. Od ukupnog broja učinitelja (N=37) kažnjenih zbog pokušaja ubistva, dva (2) učinitelja kažnjeno je kaznom zatvora u trajanju od 5 do 10 godina, tridesetpet (35) učinitelja kažnjeno je sa kaznom zatvora u trajanju ispod 5 godina zatvora. U posmatranom vremenskom periodu, Kantonalni sud u Zenici je za pokušaj ubistva izrekao kaznu zatvora prema devetnaest (19) učinitelja. Od tog broja (N=19) jedan (1) učinitelj je kažnjen kaznom zatvora u trajanju od 10 do 20 godina (učinitelj kažnjen za više krivičnih djela u sticaju), jedan (1) učinitelj kažnjen je sa kaznom zatvora u trajanju od 5 do 10 godina, sedamnaest (17) učinitelja su kažnjeni kaznom zatvora u trajanju ispod 5 godina zatvora.

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI
KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

Tabela br. 4 – Ublažene kazne učiniteljima krivičnog djela ubistva (čl. 166. st 1. i čl. 166. stav 1. KZ FBiH u vezi sa članom 28. – pokušaj KZ FBiH) od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Zenici u vremenskom periodu 2005. – 2014. godina

član 166. st. 1. i član 166. st.1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH		Sud		Ukupno
		Kantonalni sud u Sarajevu	Kantonalni sud u Zenici	
ublažene kazne	od 1 do 2 godine	25	7	32
	od 2 do 3 godine	3	9	12
	od 3 do 4 godine	7	2	9
	od 4 do 5 godina	0	2	2
Ukupno		35	20	55

Od ukupnog broja (N=35) kažnjenih učinitelja ispod propisanog minimuma (5 godina zatvora) zbog krivičnog djela ubistva i pokušaja ubistva (čl. 166. st. 1. i čl. 166. st. 1. u vezi sa čl. 28. KZ FBiH), Kantonalni sud u Sarajevu je sedam (7) učinitelja kaznio sa kaznom zatvora u rasponu od 3 do 4 godine, tri (3) učinitelja kaznom zatvora u trajanju od 2 do 3 godine i dvadesetpet (25) kaznom zatvora u rasponu od 1 do 2 godine.

Kantonalni sud u Zenici je od ukupnog broja (N=20) kažnjenih učinitelja ispod propisanog minimuma (5 godina zatvora) zbog počinjenih krivičnih djela u ubistva i ubistva u pokušaju (čl. 166. st. 1. i čl. 166. st. 1. u vezi sa čl. 28. KZ FBiH), dva (2) učinitelja kaznio kaznom zatvora u rasponu od 4 do 5 godina, dva (2) učinitelja kaznom zatvora u rasponu od 3 do 4 godine, devet (9) učinitelja kaznom zatvora u rasponu od 2 do 3 godine i sedam (7) učinitelja kaznom zatvora u rasponu od 1 do 2 godine.

Tabela br. 5 – Izrečene kazne učiniteljima zbog kvalifikovanog (teškog) oblika krivičnog djela ubistva (čl. 166. st. 2. KZ FBiH) od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Zenici u vremenskom periodu 2005. – 2014. godina

član 166. st. 2. KZ FBiH		Sud		Ukupno
		Kantonalni sud u Sarajevu	Kantonalni sud u Zenici	
Izrečena kazna	od 5 do 10 godina	0	1	1
	od 10 do 20 godina	3	10	13
	preko 20 godina - dugotrajni zatvor	1	2	3
Ukupno		4	13	17

Kao što se može vidjeti u tabeli br. 5, Kantonalni sud u Sarajevu je u posmatranom vremenskom period 2005 – 2014 godine izrekao četiri (4) kazne prema učiniteljima krivičnog djela ubistva (član 166. stav 2. KZ FBiH). Od tog broja (N=4), jedan (1) učinitelj je kažnjen kaznom dugotrajnog zatvora u trajanju preko 20 godina i tri (3) učinitelja kaznom zatvora u trajanju od 10 do 20 godina zatvora.

U istom vremenskom periodu, za isto krivično djelo, Kantonalni sud u Zenici je izrekao kaznu zatvora prema trinaest (13) učinitelja. Od ukupnog broja učinitelja (N=13) kažnjenih za krivično djelo ubistva iz člana 166. stav 2. KZ FBiH, dva (2) učinitelja su kažnjena sa kaznom dugotrajnog zatvora u trajanju preko 20 godina, deset (10) učinitelja sa kaznom zatvora u trajanju od 10 do 20 godina zatvora i jednog (1) učinitelja kaznom zatvora od 5 do 10 godina.

Tabela br. 6 – Izrečene kazne učiniteljima krivičnog djela ubistva (čl. 166. stav 2. u vezi sa članom 28. – pokušaj KZ FBiH) od strane Kantonalnog suda u Sarajevu u vremenskom periodu 2005. – 2014. godina

član 166. st. 2. u vezi sa članom 28. KZ FBiH		Sud	
		Kantonalni sud u Sarajevu	Ukupno
Izrečena kazna	od 5 do 10 godina	2	2
Ukupno		2	2

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

U posmatranom vremenskom periodu Kantonalni sud u Sarajevu je izrekao kaznu zatvora prema dvojici učinitelja zbog krivičnog djela ubistva iz člana 166. stav 2. u vezi sa članom 28. (pokušaj) KZ FBiH. Od ukupnog broja (N=2) osuđenih učinitelja za ovu kvalifikaciju djela, oba učinitelja su kažnjena kaznom zatvora u rasponu od 5 do 10 godina. Kantonalni sud u Zenici u posmatranom vremenskom periodu nije imao kažnjenih učinitelja zbog krivičnog djela ubistva iz člana 166. stav 2. KZ FBiH u vezi sa članom 28. (pokušaj) KZ FBiH.

Tabela br. 7 – Ublažene kazne učiniteljima krivičnog djela ubistva (čl. 166. st. 2. i čl. 166. stav 2. KZ FBiH u vezi sa članom 28. – pokušaj KZ FBiH) od strane Kantonalnog suda u Sarajevu i Zenici u vremenskom periodu 2005. – 2014. godina

Član 166. st. 2. i član 166. st. 2. u vezi sa čl. 28. KZ FBiH	Sud		Ukupno
	Kantonalni sud u Sarajevu	Kantonalni sud u Zenici	
ublažena kazna od 5 do 6 godina	1	1	2
od 9 do 10 godina	1	0	1
Ukupno	2	1	3

Od ukupnog broja blaže kažnjenih učinitelja zbog težeg oblika krivičnog djela ubistva i pokušaja ubistva (čl. 166. st. 2. i čl. 166. st. 2. u vezi sa čl. 28. KZ FBiH) Kantonalni sud u Sarajevu je jednog (1) učinitelja kaznio kaznom zatvora u rasponu od 9 do 10 godina i jednog (1) kaznom zatvora u rasponu od 5 do 6 godina.

Kantonalni sud u Zenici je za pomenutu kvalifikaciju blaže od propisane kazne kaznio jednog (1) učinitelja sa kaznom zatvora u rasponu od 5 do 6 godina.

6. Diskusija

Istraživanjem je utvrđeno da je Kantonalni sud u Sarajevo u vremenskom periodu od 2005. do 2014. godine, (zaključno sa 31.12.2014. godine) za krivična djela ubistva (član 166. stav 1. KZ FBiH, član 166. stav 1. u vezi sa članom 28 - pokušaj, član 166. stav 2. KZ FBiH, član 166. stav 2. u vezi sa članom 28 – pokušaj) izrekao kaznu zatvora prema pedeset (50) učinitelja, (tabela broj 1.). Od toga broja (N=50), 14% učinitelja je kažnjeno zbog „klasičnog“ krivičnog djela ubistva (član 166. stav 1. KZ FBiH), 74% učinitelja za krivično djelo ubistva u

pokušaju (član 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH), 8% učinitelja za krivično djelo kvalifikovanog ubistva (član 166. stav 2. KZ FBiH) i 4% učinitelja za kvalifikovano krivično djelo ubistva u pokušaju (član 166. stav 2. u vezi sa članom 28. KZ FBiH). Za isti vremenski period Kantonalni sud u Zenici je izrekao kaznu zatvora prema pedeset i jednom (51) učinitelju krivičnog djela ubistva. Od toga broja (N=51), 37,3% učinitelja je kažnjeno zbog „klasičnog“ krivičnog djela ubistva (član 166. stav 1. KZ FBiH), 37,3% učinitelja za krivično djelo ubistva u pokušaju (član 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH), 25,5% učinitelja za krivično djelo kvalifikovanog ubistva (član 166. stav 2. KZ FBiH), dok za kvalifikovano krivično djelo ubistva u pokušaju (član 166. stav 2. u vezi sa članom 28. KZ FBiH) nije bilo osuđenih učinitelja.

Iz izloženog vidimo da je Kantonalni sud u Zenici imao veći procenat osuđenih učinitelja za „klasično“ djelo ubistva (čl. 166. st. 1. KZ FBiH), 37,3% u odnosu na 14% kod Kantonalnog suda u Sarajevu. Kad je riječ o pokušaju ubistva (čl. 166 st. 1. u vezi sa čl. 28. KZ FBiH), kod Kantonalnog suda u Sarajevu nailazimo na puno veći procenat kažnjenih učinitelja i to 74% u odnosu na 37,3% kod Kantonalnog suda u Zenici. Kantonalni sud u Zenici je u odnosu na Kantonalni sud u Sarajevu za posmatrani vremenski period također izrekao veći procenat kazni zatvora učiniteljima težeg oblika ubistva (čl. 166. st. 2. KZ FBiH) i to 25,5% u odnosu na 8% kažnjenih učinitelja u Sarajevu. Osim što je Kantonalni sud u Sarajevu izrekao veći procenat kazni zatvora učiniteljima zbog pokušaja tzv. „klasičnog“ ubistva, tu je također i veći procenat 4% izrečenih kazni prema učiniteljima zbog pokušaja težeg oblika ubistva (čl. 166. st. 2. u vezi sa čl. 28 KZ FBiH) u odnosu na Kantonalni sud u Zenici koji nije imao izrečenih kazni po navedenoj kvalifikaciji.

Ako posmatramo visinu izrečenih kazni zatvora prema učiniteljima (tabela br. 2), kod Kantonalnog suda u Sarajevu, zbog učinjenja tzv. “klasičnog” ubistva (čl.166. st.1. KZ FBiH), 71,4% kazni je izrečeno u rasponu od 10 do 20 godina dok je ostatak 28,6% kazni izrečeno u rasponu od 5 do 10 godina zatvora. Za isti vremenski period (2005-2014) i istu kvalifikaciju krivičnog djela ubistva (čl. 166. st.1 KZ FBiH) Kantonalni sud u Zenici je 57,9% kazni izrekao u rasponu od 10 do 20 godina, 26,3% kazni zatvora u rasponu od 5 do 10 godina i 15,8% kazni ispod 5 godina zatvora. Dakle, riječ je o svršenim tzv. “klasičnim” ubistvima gdje je smrtna posljedica za žrtvu nastupila. Za pomenuto krivično djelo zakonodavac propisuje kaznu zatvora u trajanju od najmanje pet godina zatvora (čl. 166. st. 1. KZ FBiH).

Kao što vidimo iz prethodno navedenog Kantonalni sud u Sarajevu se prilikom odmjeravanja kazne prema učiniteljima ubistava “kretao” u okvirima popisane visine kazne, dok je kod Kantonalnog suda u Zenici prisutno kažnjavanje ispod pet godina zatvora, dakle ispod posebnog minimuma, što ćemo detaljnije analizirati u nastavku.

Kad je riječ o krivičnom djelu ubistva (član 166. st. 1. KZ FBiH) u vezi sa članom

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

28. (pokušaj) KZ FBiH i visini izrečenih kazni prema učiniteljima (tabela br. 3), Kantonalni sud u Sarajevu je u posmatranom vremenskom periodu izrekao 5,4% kazni zatvora u rasponu od 5 do 10 godina, dok je ostatak 94,6% kažnjeno sa kaznom zatvora u trajanju ispod 5 godina zatvora. Kod Kantonalnog suda u Zenici za pokušaj ubistva 5,3% kazni zatvora je izrečeno u rasponu od 10 do 20 godina, također 5,3% kazni zatvora je izrečeno u rasponu od 5 do 10 godina i ostatak 89,5% kazni zatvora je ispod 5 godina. Dakle, kod oba suda vidimo izrazito visok procenat (94,6% i 89,5%) izrečenih kazni zatvora ispod posebnog minimuma od 5 godina propisanog zakonom (čl.166. st.1. KZFBiH).

Kako bi bolje razumjeli ovakvu kaznenu politiku pomenutih sudova, u nastavku ćemo se osvrnuti na zakonske odredbe koje se odnose na “pokušaj” (čl. 28. KZ FBiH), ublažavanje kazne (čl.50. KZ FBiH) i granice ublažavanje kazne (čl. 51. KZ FBiH). Zakonodavac za pokušaj učinjenja krivičnog djela (čl.28 st.1 KZ FBiH) predviđa kažnjavanje za sve učinitelje koji sa umišljajem započnu učinjenje krivičnog djela, ali ga ne dovrše, ako se za ta krivična djela može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna. Iz navedenog proizilazi da se s obzirom na propisanu kaznu za krivično djelo ubistva od najmanje 5 godina zatvora (čl. 166. st. 1. KZ FBiH), učinitelj obavezno kažnjava i za pokušaj ubistva. Zakonodavac dalje u članu 28. stav 2. propisuje: “Učinitelj će se za pokušaj krivičnog djela kazniti u granicama kazne propisane za to krivično djelo, a može se i blaže kazniti”. Redovno kažnjavanje za pokušaj ubistva prema navedenom tekstu bi bilo kažnjavanje u granicama propisane kazne, a to je minimum pet godina zatvora, dok bi sama mogućnost blažeg kažnjavanja za pokušaj ubistva trebao biti izuzetak, isključivo u nekim situacijama postojanja olakšavajućih okolnosti. S obzirom da zakonodavac u članu 166. i 28. stav 2. KZ FBiH ne navodi koliko se “blaže” može kazniti učinitelj za pokušaj učinjenja krivičnog djela ubistva, moramo se osvrnuti i na zakonske odredbe koje regulišu ublažavanje kazne koje su sadržane u članu 50. i 51. KZ FBiH. Prema odredbama iz člana 50. KZ FBiH: “Sud može učinitelju odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom ili izreći blažu vrstu kazne: a) kad zakon propisuje da se učinitelj može blaže kazniti; b) i kad sud utvrdi da postoje naručito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i ubalženom kaznom može postići svrha kažnjavanja.” Iz navedenog možemo zaključiti da se na osnovu člana 28. stav 2. KZ FBiH učiniteljima pokušaja ubistva može ublažiti kazna, jer je ta mogućnost predviđena pomenutom odredbom i kad postoje naručito olakšavajuće okolnosti. Međutim, postavlja se pitanje koliko se ta kazna može ublažiti u odnosu na propisanu (najmanje 5 godina zatvora)? Taj odgovor zakonodavac daje u odredbi člana 51. KZ FBiH. Prema navedenoj zakonskoj odredbi (čl. 51. st.1 tač. b KZ FBiH) zakonodavac navodi granicu ublažavanja kazne za krivično djelo ubistva koja glasi: ”ako je za krivično djelo kao najmanja mjera kazne propisana kazna zatvora od tri ili više godina, kazna se može ublažiti do jedne godine zatvora;”. Dakle, s obzirom da je najmanja kazna za krivično djelo ubistva 5 godina zatvora,

onda bi za pokušaj ubistva trebala biti 4 godine zatvora. Da li je to baš tako u sudskoj praksi vidjećemo u daljnjoj analizi kazni izrečenih ispod posebnog minimuma (5 godina zatvora) za krivično djelo ubistva i pokušaja ubistva.

Od ukupnog broja (N=35) kažnjenih učinitelja ispod propisanog minimuma od 5 godina zatvora (tabela br. 4) zbog krivičnog djela ubistva i pokušaja ubistva (čl. 166. st. 1. i čl. 166. st.1 u vezi sa čl. 28 KZ FBiH), Kantonalni sud u Sarajevu je 20% kazni izrekao rasponu od 3 do 4 godine, 8,6% kazni u rasponu od 2 do 3 godine i 71,4% kazni u rasponu od 1 do 2 godine. Kantonalni sud u Zenici je od ukupnog broja blaže kažnjenih učinitelja (N=20) zbog počinjenih krivičnih djela u ubistva i ubistva u pokušaju (čl. 166. st. 1. i čl. 166. st. 1. u vezi sa čl. 28. KZ FBiH), 10% kaznio kaznom zatvora u rasponu od 4 do 5 godina, 10% kaznom zatvora u rasponu od 3 do 4 godine, 45% kaznom zatvora u rasponu od 2 do 3 godine i 35% kaznom zatvora u rasponu od 1 do 2 godine. Kao što možemo vidjeti iz navedene analize 90% od ukupnog broja izrečenih kazni ispod posebnog minimuma kod Kantonalnog suda u Zenici se odnosi na kazne ispod 4 godine zatvora, dok su kod Kantonalnog suda u Sarajevu sve izrečene kazne blaže od 4 godine zatvora. Zabrinjavajuće je da se kod Kantonalnog suda u Sarajevu 71,4% izrečenih kazni odnosi na kaznu zatvora u rasponu od 1 do 2 godine zatvora, dok je kod Kantonalnog suda u Zenici taj procenat nešto niži i iznosi 35% od ukupnog broja ublaženih kazni ispod posebnog minimuma. S obzirom da je ovakva kaznena politika pomenutih sudova često rezultat sklopljenih sporazuma o priznanju krivice između nadležnog tužilaštva i optuženog, osvrnućemo se i na član 246.⁵⁶ Zakona o krivičnom postupku FBiH⁵⁷. Prema navedenoj odredbi u stavu 3. se navodi da se prilikom pregovaranja sa osumnjičenim, odnosno optuženim i braniteljem o priznanju krivnje, tužitelj može predložiti izricanje kazne ispod zakonom određenog minimuma kazne zatvora za to krivično djelo, odnosno blažu sankciju za osumnjičenog, odnosno optuženog u skladu sa krivičnim zakonom. Dakle, tužitelj može predložiti blažu sankciju, odnosno predložiti izricanje kazne zatvora ispod zakonom određenog minimuma za krivično djelo ubistva, odnosno pokušaja ubistva, ali u skladu sa krivičnim zakonom. Sama odrednica „u skladu sa krivičnim zakonom“ određuje da bi se predložena kazna učinitelju ubistva, odnosno pokušaja ubistva, morala kretati u okvirima krivičnog zakona koji propisuje visinu kazne, ali i ograničava njeno ublažavanje. To bi značilo da predložena kazna za krivično djelo ubistva, odnosno pokušaja ubistva ne bi smjela biti manja od 4. godine zatvora kako je to propisano članom 166. i članom 51. stav 1. tačka b) KZ FBiH. Kontrolu predloženog sporazum kako je to dalje određeno članom 246. stav 6. ZKP FBiH obavlja nadležni sud. Sud je također dužan provjeriti da li je predložena sankcija,

⁵⁶ *Zakon o izmjenama i dopunama zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine broj 9/99.,(dalje u tekstu: ZKP FBiH).

⁵⁷ Dalje u tekstu: ZKP FBiH.

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

odnosno kazna u skladu sa navedenim stavom 3), odnosno u skladu sa krivičnim zakonom (čl. 246. st. 6. tač. d) ZKP FBiH). Međutim, rezultati istraživanja ukazuju da se pri kažnjavanju učinitelja ubistava, odnosno pokušaja ubistava zanemaruju ili pogrešno tumače odredbe krivičnog zakona FBiH sadržane u članu 166. stav 1. i članu 51. stav 1. tačka b) KZ FBiH od strane tužilaštva, ali i nadležnog suda. Sama mogućnost sklapanja sporazuma o priznanju krivice i skraćivanja postupka ne bi smjela dovesti do derogiranja odredbi krivičnog zakona koje propisuju visini kazne za konkretno krivično djelo, kao i ograničenja u vezi ublažavanja kazne. Iako je provoditno član 246. ZKP bio nedorečen, kasnijim izmjenama i dopunama zakona o krivičnom postupku FBiH se jasno ukazuje da predložena kazna u sporazumu o priznanju krivice mora biti u skladu sa krivičnim zakonom. Ipak, istraživanje ukazuje da se i nakon pomenutih izmjena za krivično djelo ubistva, odnosno pokušaja ubistva, od strane navedenih sudova i dalje izriču znatno blaže kazne od propisanih u članu 166. stav 1., odnosno članu 51. stav 1. tačka b) KZ FBiH.

Ako analiziramo visinu izrečene kazne prema učiniteljima težih oblika ubistva (čl. 166. st. 2. KZ FBiH) uočavamo da je Kantonalni sud u Sarajevu u posmatranom vremenskom periodu 2005 – 2014 godine od ukupno broja (N=4) izrečenih kazni 25% se odnosi na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju preko 20 godina, dok je ostatak kazni 75% izrečen u rasponu od 10 do 20 godina zatvora. U istom vremenskom periodu, Kantonalni sud u Zenici je od ukupnog broja kažnjenih (N=13) za krivično djelo ubistva iz člana 166. stav 2. KZ FBiH, 15,4% je kažnjeno sa kaznom dugotrajnog zatvora u trajanju preko 20 godina, 76,9% sa kaznom zatvora u rasponu od 10 do 20 godina zatvora i 7,7% kaznom zatvora od 5 do 10 godina. Kao što se može vidjeti Kantonalni sud u Sarajevu, kad je riječ o težem obliku ubistva kretao u granicama propisane kazne, dok kod Kantonalnog suda u Zenici bilježimo manji procenat kazni koje su izrečene ispod propisanog minimuma (10 godina zatvora), ali ipak u granicama propisanog ublažavanja kazne (čl. 51. KZ FBiH).

Na kraju analize visine izrečenih kazni zatvora prema učiniteljima ubistva kod Kantonalnog suda u Sarajevu bilježimo učinitelje kažnjene zbog krivičnog djela ubistva iz člana 166. stav 2. u vezi sa članom 28. (pokušaj) KZ FBiH. Od ukupnog broja (N=2) osuđenih učinitelja za ovu kvalifikaciju djela, oba učinitelja ili 100% je kažnjeno kaznom zatvora u trajanju od 5 do 10 godina, što opet predstavlja kažnjavanje ispod propisanog minimuma, ali u zakonskim granicama ublažavanja kazne bez obzira da li je opravdano ili ne.

Do sličnih rezultata su došli autori Gurda i Lukavačkić (2019) koji su istraživali krivično djelo ubistva u Tuzlanskom Kantonu u vremenskom period 2009-2019.godine. Prema rezultatima istraživanja pomenutih autora u Tuzlanskom Kantonu, 65% kazni prema učiniteljima ubistva je izrečeno ispod posebnog minimuma (5. godina). Od toga čak 49% kazni je izrečeno u rasponu do tri godine zatvora.

7. Zaključak

Istraživanjem je utvrđeno da je Kantonalni sud u Sarajevo i Kantonalni sud u Zenici u vremenskom periodu od 2005 do 2014. godine, (zaključno sa 31.12.2014. godine) za krivična djela ubistva (član 166. stav 1. KZ FBiH, član 166. stav 1. u vezi sa članom 28 - pokušaj, član 166. stav 2. KZ FBiH, član 166. stav 2. u vezi sa članom 28 – pokušaj) izrekao približno jednak broj kazni zatvora učiniteljima ovog krivičnog djela (KSS⁵⁸=50; KSZ⁵⁹=51). Na osnovu istraživanja visine izrečenih kazni prema učiniteljima težih oblika ubistva (čl. 166. st. 2. KZ FBiH) utvrđeno je da se Kantonalni sud u Sarajevu, “kretao” u granicama propisane kazne, dok kod Kantonalnog suda u Zenici bilježimo manji procenat kazni (7,7%) koje su izrečene ispod propisanog minimuma (10 godina zatvora), ali ipak u granicama propisanog ublažavanja kazne članom 51. KZ FBiH. Za razliku od Kantonalnog suda u Zenici, sud u Sarajevu je izrekao i dvije osude učiniteljima zbog učinjenja težeg oblika ubistva u pokušaju (čl. 166. st. 2 KZ FBiH u vezi sa čl. 28. KZ FBiH), od kojih su obje (100%) ispod propisanog minimuma, ali u zakonskim granicama ublažavanja kazne. Zbog “klasičnog” ubistva (čl. 166. st. 1. KZ FBiH) kod Kantonalnog suda u Sarajevu visina izrečenih kazni se “kretala” u okvirima popisane visine kazne, dok je kod Kantonalnog suda u Zenici prisutno kažnjavanje ispod pet godina zatvora, dakle ispod posebnog minimuma (15,8%). Kad je riječ o krivičnom djelu pokušaja ubistva (član 166. st. 1. KZ FBiH u vezi sa članom 28. KZ FBiH) istraživanjem je utvrđeno da je kod oba suda prisutan izrazito visok procenat (Kantonalni sud u Sarajevu 94,6%; Kantonalni sud u Zenici 89,5%) izrečenih kazni ispod zakonom propisanog minimuma od 5 godina zatvora. Od ukupnog broja kažnjenih učinitelja ispod propisanog minimuma (5 godina zatvora) zbog krivičnog djela ubistva i pokušaja ubistva (čl. 166. st. 1. i čl. 166. st. 1. u vezi sa čl. 28. KZ FBiH), istraživanjem je utvrđeno da je kod Kantonalnog suda u Zenici 90% izrečenih kazni ispod 4 godine zatvora, dok su kod Kantonalnog suda u Sarajevu sve izrečene kazne (100%) niže od 4 godine zatvora. Ono što je dodatno zabrinjavajuće je da se kod Kantonalnog suda u Sarajevu 71,4% izrečenih kazni odnosi na kaznu zatvora u rasponu od 1 do 2 godine zatvora, dok je kod Kantonalnog suda u Zenici taj procenat nešto niži i iznosi 35% od ukupnog broja izrečenih kazni ispod posebnog minimuma. Ovdje se opravdano postavlja pitanje, da li se ovakvim kažnjavanjem pokušaja ubistva može ostvariti svrha krivičnopravnog sankcionisanja i kažnjavanja? Mišljenja smo da se zaštita društva od činjenja krivičnih djela preventivnim utjecajem na druge da poštuju pravni sistem i ne čine krivična djela, se ne može ostvariti, ukoliko se krivično djelo ubistva, odnosno pokušaja ubistva kao najopasnijeg vida kriminalnog

⁵⁸ Kantonalni sud Sarajevo.

⁵⁹ Kantonalni sud Zenica.

KAŽNJAVANJE UČINITELJA UBISTAVA U PRAKSI KANTONALNOG SUDA U SARAJEVU I ZENICI

djelovanja ne sankcionisaniše adekvatno. Ukoliko se učiniteljima ubistva, odnosno pokušaja ubistva ne izrekne zaslužena kazna za učinjeno krivično djelo, tj. ukoliko se ona u rasponu kreće bliže posebnom minimumu, ili se ublaži samo zbog formalne zakonske mogućnosti, te se pri tome, zanemari društvena opasnost, štetnost i težina prouzrokovane posljedice, onda se može reći, da na takav način nije u potpunosti izražena društvena osuda zbog učinjenog krivičnog djela. Naprotiv, to bi moglo djelovati stimulirajuće na druga lica da učine isto ili slično krivično djelo. Dakle, izostankom adekvatne kazne za učinitelja krivičnog djela ubistva ili pokušaja ubistva, izostala je i društvena osuda, kao prvi cilj svrhe kažnjavanja. Učestalim izricanjem kazni bližih donjoj propisanoj granici, tj. niskih kazni, ili primjenom zakonske mogućnosti ublažavanja kazne ne može se ostvariti utjecaj na učinitelja da ubuduće ne čini krivična djela, niti se potači njegovo prevaspitanje. Zakonom o izmjenama i dopunama KZ FBiH, Službene novine FBiH broj 42/10, uveden je novi cilj svrhe krivičnih sankcija koji se sastoji u zaštiti i satisfakciji žrtve krivičnog djela. Ovdje se opravdano postavlja pitanje kakvu zaštitu i satisfakciju žrtvi krivičnog djela sud može pružiti ukoliko učinitelji ubistva, odnosno pokušaja ubistva budu samo formalno sankcionisani, tj. bez adekvatne kazne. Zaista, teško se može objasniti građanima, žrtvama krivičnih djela, koji očekuju zaštitu i pravdu, a zauzvrat dožive simbolične kazne izrečene prema učiniteljima. Iz ovog je jasno da se formalnim kažnjavanjem, tj. izricanjem niskih kazni, pretjeranom primjenom zakonske mogućnosti ublažavanja kazne, ne može utjecati na svijest građana o pogibljenosti krivičnih djela i o pravednosti kažnjavanja učinitelja. Dakle, da bi se svi pobrojani ciljevi svrhe krivičnih sankcija i svrhe kažnjavanja ostvarili, potrebno je da sudovi ozbiljno pristupe odmjeravanju sankcija i kazni prema učiniteljima ubistava bez obzira da li je posljedica nastupila ili je ostala u pokušaju samo zbog „puke“ sreće ili brze medicinske intervencije. Dalje, bilo bi neophodno da se od strane zakonodavca propiše uži raspon kazni, srazmjerno, vrsti i težini krivičnog djela, gdje bi se na taj način jasno naglasila društvena osuda spram opasnijem vidu protupravnog ponašanja i spram težine krivičnog djela. S tim u vezi, trebali bi se, pooštriti kriteriji za primjenu mogućnosti ublažavanja kazne, bar kad su u pitanju krivična djela ubistva, odnosno pokušaja ubistva. Osim navedenog, sklapanje sporazuma o priznanju krivice između nadležnih tužilaštava i optuženog ne bi trebali dovoditi do derogiranja odredaba krivičnog zakona koje se odnose na visinu propisane kazne, ublažavanje kazne i postavljene granice ublažavanja kazne jer se time dodatno zanemaruje svrha sankcionisanja i kažnjavanja učinitelja jednog od najdestruktivnijih krivičnih djela kao što je ubistvo i šalje „ružna“ slika žrtvama i svim građanima koji poštuju zakone i opće norme ponašanja.

THE PUNISHMENT OF MURDER PERPETRATORS IN THE PRACTICE OF THE CANTONAL COURT IN SARAJEVO AND ZENICA

Summary

In this paper, the author discusses the issue of punishing perpetrators of murders, which in essence makes a very complex area, which from one point of view is reflected in the crime of murder as the most destructive human action, and on the other in punishment as an indicator of the penal policy of the judiciary. In the first part of this paper, the author deals with the legal provisions of punishment, punishment, and the crime of murder. The author pays special attention to the legal possibilities of mitigation of sentences, but also the limitations of mitigation of punishment. First of all, it deals with the legal conditions under which the sentence can be reduced. The second part of this paper is aimed at finding knowledge about the penal policy of the Cantonal Courts in Sarajevo and Zenica in punishing the perpetrators of murders, and in this regard analyzes the data from final court judgments handed down by these courts. By analyzing the punishment of murderers by the Cantonal Court in Sarajevo and Zenica from the period 2005-to 2014, the author presents useful data related to the total number of sentences imposed on murderers for the observed period, the amount of those sentences, and reduced sentences. While analyzing the punishment of perpetrators of murders, the author realizes that most of the sentences imposed on perpetrators of attempted murder are below the special minimum, and thus presents his point of view on the overall situation. The author observes the overall state of the penal policy of the mentioned courts towards the perpetrators of murders through the prism of legal provisions on the purpose of criminal sanctions and punishments, where he notices certain contradictions. In the final note, the author expresses the need to review the current penal policy towards the perpetrators of murder, as well as legal provisions, while offering certain solutions, all to improve the efficiency of the penal policy of the courts.

Key words: criminal law, the criminal offense of murder, the concept of punishment, the purpose of punishment, mitigation of punishment.